

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ КЛІМАТИЧНО ОРІЄНТОВАНОГО
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою Радою ІКОСГ НААН

Протокол № 10 від 25.04.2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІКОСГ НААН

Раїса ВОЖЕГОВА

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ
ДЛЯ ВСТУПУ ДО АСПІРАНТУРИ
ЗА ГАЛУЗЗЮ ЗНАНЬ
Н СІЛЬСЬКЕ, ЛІСОВЕ, РИБНЕ ГОСПОДАРСТВО
ТА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ Н1 АГРОНОМІЯ**

Програму підготували: Раїса ВОЖЕГОВА, директор Інституту, доктор с.-г. наук, професор, академік НААН; Олексій ДАНЧУК, заст. директора з наукової роботи, доктор вет. наук, професор; Юрій ЛАВРИНЕНКО, головний науковий співробітник відділу селекції сільськогосподарських культур, доктор с.-г. наук, професор, академік НААН; Людмила ГРАНОВСЬКА, завідувач відділу зрошувального землеробства та декарбонізації агроєкосистем, доктор економ. наук, професор, член-кор.; Сергій ЗАЄЦЬ, завідувач відділу кліматично орієнтованих агротехнологій, доктор с.-г. наук, професор; Тетяна МАРЧЕНКО, завідувач відділу селекції сільськогосподарських культур, доктор с.-г. наук, с.н.с.; Ірина БІДНИНА, старший науковий співробітник відділу аспірантури і докторантури, кандидат с.-г. наук, с.н.с.; Маргарита ЧЕСАК, завідувач відділу аспірантури та докторантури.

Рекомендовано до видання Вченою радою Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН (протокол № 10 від 25 квітня 2025 р.).

Схвалено Методичною комісією Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН (протокол № 6 від 18 квітня 2025 р.).

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Мета фахового іспиту для вступу до аспірантури	4
2. Характеристика змісту програми	4
3. Вимоги до здібностей та рівня підготовки здобувачів	6
4. Порядок проведення фахового іспиту для вступу до аспірантури	6
5. Структура екзаменаційного білета	7
6. Критерії оцінювання фахового іспиту для вступу до аспірантури	8
7. Орієнтовний перелік питань для підготовки до вступного іспиту за спеціальністю 201 – Агрономія	9
8. Список рекомендованої літератури	11

ВСТУП

Спеціальність «Агрономія» належить до найбільш поширених специфічних категорій сільського господарства. За цією спеціальністю можуть навчатися в аспірантурі фахівці, які мають повну вищу освіту за ступенем магістра або освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста чи магістра за спеціальністю «Агрономія», «Екологія», «Плодоовочівництво та виноградарство» та суміжних з нею інших спеціальностей.

Основою для визначення змісту фахового іспиту до вступу в аспірантуру за спеціальністю Н1 – Агрономія є освітньо-професійна програма підготовки за ступенем магістра з Агрономії чи освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» («спеціаліст») спеціальності 8 (7).09010101 «Агрономія».

Під час фахового іспиту до вступу в аспірантуру абітурієнти повинні показати рівень теоретичних знань з циклу фундаментальних та основних розділів спеціальних дисциплін.

1. МЕТА ФАХОВОГО ІСПИТУ ДЛЯ ВСТУПУ ДО АСПІРАНТУРИ

Метою фахового іспиту для вступу до аспірантури є всебічна перевірка Н1 Агрономія та його компетентна здатність здійснювати наукові дослідження на основі типових методик.

Завдання до фахового іспиту при вступі в аспірантуру за спеціальністю Н1 Агрономія здобувачів на основі ступеня магістра містять питання з базової дисципліни Агрономія.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Навчальна дисципліна **Агрономія** включає такі розділи, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

Загальнобіологічні основи агрономії

Основи наукових досліджень в агрономії

Основи землеробства

Основи рослинництва

Стандартизація і управління якістю продукції рослинництва

Селекція та насінництво агрокультур

Фітофармакологія

Агрометеорологія

Ґрунтознавство з основами геології

Сільськогосподарська фітопатологія

Агрохімія.

Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва

Основи плодоовочівництва і виноградарства

3. ВИМОГИ ДО ЗДІБНОСТЕЙ ТА РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ

Програма фахового іспиту для вступу до аспірантури ІКОСГ НААН за спеціальністю Н1 Агрономія складена відповідно до Галузових стандартів вищої освіти (ГСВОУ МОНУ) «Освітньо-кваліфікаційної характеристики» та «Освітньо-професійної програми» підготовки фахівців ступеня магістра за спеціальністю «Агрономія».

Вимоги до фахового іспиту при вступі до аспірантури ґрунтуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у навчальних закладах. На фаховий вступний іспит виноситься система умінь, що визначена ГСВОУ МОНУ «Освітньо-кваліфікаційна характеристика». Зміст фахового іспиту базується на системі основних розділів нормативних навчальних дисциплін, що визначені ГСВОУ МОНУ «Освітньо-професійна програма» підготовки фахівця ступеня магістр.

Вступник до аспірантури за спеціальністю Н1 Агрономія повинен знати:

- основні агрономічні закони;
- напрямки агрономічних наукових досліджень;
- загальні поняття про агрономію та її складові;
вміти:
- оперувати знаннями з агрономічних наук;
- вміти визначитись в напрямках агрономічних досліджень;
- застосувати основні агрономічні закони і вміти ними оперувати.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ ДЛЯ ВСТУПУ ДО АСПІРАНТУРИ

Організація і проведення фахового іспиту для вступу до аспірантури Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН за спеціальністю Н1 Агрономія здійснюється відповідно до Закону України «Про вищу освіту», 2024 р., Положення про організацію освітнього процесу ІКОСГ НААН та Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти (PhD та доктори наук) ІКОСГ НААН.

Рекомендується проведення письмового екзамену на основі вільного вибору здобувачами білету, який містить три запитання з різних дисциплін, що виносяться на фаховий іспит.

5. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ ІНСТИТУТ КЛІМАТИЧНО ОРІЄНТОВАНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Директора ІКОСГ НААН

_____ Раїса ВОЖЕГОВА
" ____ " _____ 20__ р.

Екзаменаційний білет № для складання вступного фахового іспиту до аспірантури за спеціальністю Н1 Агрономія

1. Теоретичне питання.
2. Теоретичне питання.
3. Теоретичне питання.

Затверджено Вченою радою Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН, протокол № ____ від _____ 20__ р.

Голова екзаменаційної комісії:

Члени екзаменаційної комісії:

6. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ ДЛЯ ВСТУПУ ДО АСПІРАНТУРИ

Оцінювання знань вступників до аспірантури за результатами вступного іспиту зі спеціальності здійснюється членами комісії на основі отриманих відповідей на питання білетів, співбесіди та представлення дослідницької пропозиції. Оцінювання відбувається за стобальною шкалою. Відповіді вступників оцінюються окремо за кожним питанням усіма членами комісії. Потім визначається середня оцінка (з округленням у вищій бік до цілих значень) за результатами усіх питань та виставлених оцінок усіма членами комісії. При виникненні дискусій, спорів щодо оцінки, вирішальне слово має голова екзаменаційної комісії.

Фахове вступне випробування проводиться як комплексна перевірка знань та умінь з дисциплін професійного напрямку. На підставі виконання фахового вступного випробування комісія оцінює знання та вміння з дисциплін професійного напрямку і приймає рішення про прийом здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня для навчання за даною спеціальністю. Ці орієнтири покладено в основу трьох рівнів позитивних навчальних досягнень здобувачів третього освітнього рівня: задовільного, доброго, відмінного та визначаються за такими характеристиками згідно шкали ECTS (табл.1).

Таблиця 1 - Система оцінювання іспиту зі спеціальності за шкалою ECTS

Сума балів за 100- бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентості	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно	Відповідь відмінна, повна, довершена, обґрунтована, достовірна, точна, не викликає сумнівів у членів предметної комісії. Аспірант, вміє використовувати набуті знання і переконливо аргументує відповіді.	Високий	відмінно
82-89	B	дуже добре	Відповідь правильна, достовірна з незначними неточностями, не викликає сумнівів у членів комісії. Аспірант вільно володіє обсягом матеріалу дисципліни, допускає незначні помилки.	Достатній	добре
75-81	C	добре	В цілому правильна відповідь із певною кількістю значних помилок. Аспірант вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок		
64-74	D	задовільно	Відповідь у цілому правильна, проте, неповна, неточна, недовершена, незакінчена, необґрунтована, викликає уточнюючі запитання у членів комісії. Аспірант відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; може аналізувати матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній	задовільно
60-63	E	достатньо	Відповідь достатня, але зі значною кількістю недоліків, задовольняє мінімальні критерії. Аспірант володіє матеріалом дисципліни на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Відповідь неправильна, недостовірна, викликає дискусію у членів комісії. Аспірант володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу дисципліни	Низький	незадовільно
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Аспірант володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів		

Фаховий іспит вважається складеним за умови отримання здобувачем середньої оцінки вище за 60 балів.

7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ Н1 АГРОНОМІЯ

1. Основні шляхи збільшення виробництва продукції рослинництва в Україні.
2. Особливості проведення польових дослідів в умовах зрошення в умовах флуктуацій клімату.
3. Складові елементи програми проведення польового дослідів в умовах флуктуацій клімату.
4. Теоретичні основи складання схем польового дослідів в умовах змін клімату.
5. Підготовчий етап польового дослідів: вибір, вивчення та підготування земельних ділянок.
6. Види польових дослідів, особливості їх закладання та обробки експериментальних даних в умовах флуктуацій клімату.
7. Багаторічні стаціонарні польові дослідів, особливості їх закладання та обробки експериментальних даних.
8. Методи розрахунку норм добрив під запланований урожай агрокультур.
9. Технологія вирощування пшениці озимої на зрошуваних землях.
10. Вимоги до сортового насіння пшениці.
11. Польовий дослід, умови його проведення.
12. Основні прийоми, які забезпечують одержання високоякісного зерна пшениці озимої.
13. Регулювання водного режиму в період вегетації, режим зрошення люцерни.
14. Вирощування сої в умовах зрошення.
15. Типи кореневих систем та їх значення у формуванні врожаю агрокультур.
16. Техніка закладки та проведення польових дослідів з агрокультурами, розбивка дослідного поля, роботи на дослідному полі, облік врожаю.
17. Технологія вирощування соняшнику на неполивних землях.
18. Динаміка використання поживних речовин з ґрунту у період вегетації пшениці озимої.
19. Особливості боротьби з бур'янами на посівах агрокультур в умовах зрошення.
20. Шляхи підвищення насіннєвої продукції люцерни.
21. Екологічні наслідки застосування високих норм мінеральних добрив на посівах овочевих культур в умовах зрошення.
22. Біологічні особливості ріпаку озимого.
23. Особливості водоспоживання пшениці озимої.
24. Зимостійкість пшениці озимої.
25. Особливості проведення дослідів в умовах зрошення.
26. Зернові культури (ярі та озимі). Ботанічний склад та екологічнобіологічні особливості. Агротехніка вирощування.
27. Зернові бобові культури. Поняття про систематику зернобобових культур, їх ботанічні та біологічні особливості. Народногосподарське значення.
3. Бульбоплоди. Ботанічна характеристика. Хімічний склад кореня. Морфологія та біологія розвитку. Особливості біології.
28. Коренеплоди технічні, овочеві та кормові. Цукрові буряки. 5. Олійні культури. Загальна характеристика. Технологія вирощування.
29. Ефіроолійні та прядивні культури. Загальна характеристика. Технологія вирощування.

30. Біологічні особливості та технологія вирощування ярої пшениці.
31. Біологічні особливості та технологія вирощування озимої пшениці.
32. Біологічні особливості та технологія вирощування кукурудзи.
33. Біологічні особливості та технологія вирощування соняшнику.
34. Біологічні особливості та технологія вирощування картоплі.
35. Біологічні особливості та технологія вирощування коноплі.
36. Основні заходи поліпшення екологічних умов вирощування агрокультур та одержання екологічно чистої продукції.
37. Господарське значення ярого ячменю.
38. Технологія вирощування безрозсадного томату при зрошенні.
39. Біологічні особливості томату.
40. Загальні питання удобрення польових культур.
41. Особливості вирощування продовольчої картоплі на зрошуваних землях.
42. Задачі рослинництва на сучасному етапі розвитку сільського господарства України. Пріоритет Української науки в розвитку наукових основ рослинництва.
43. Виробниче і ботаніко-біологічне групування польових культур. Основоположники вітчизняного рослинництва.
44. Біологія винограду, плодових та овочевих культур.
45. Теоретичні і практичні основи сортової агротехніки агрокультур.
46. Класифікація наукових принципів зберігання харчових продуктів. Біоз, анабіоз, ценоанабіоз, абіоз.
47. Зберігання насіння і зерна. Фізичні властивості зернової маси. Біохімічні процеси, що відбуваються в зерні при зберіганні. Післязбиральне досягання. Причини, умови та стадії самозігрівання зерна. Профілактика процесів зігрівання.
48. Хімічний склад зерна. Сушіння зерна. Класифікація сховищ для зберігання зерна.
49. Біологічні основи гетерозису і його використання в рослинництві. Роль сорту в сільськогосподарському виробництві і вимоги, які пред'являються до сучасних сортів.
50. Особливості проведення польових дослідів у селекційно-насінницькому процесі.
51. Польові роботи на дослідній ділянці.
52. Особливості методики проведення польових дослідів з культурою рису, що затопляється.
53. Особливості проведення дослідів на насінницьких посівах в умовах флуктуацій клімату.
54. Поняття про агрономічну токсикологію. Загальні відомості про пестициди і вимоги до них.
55. Класифікація пестицидів за призначенням. Класифікація за способом надходження до організму (кишкові препарати, контактні препарати, системні, внутрішньо рослинні препарати, фуміганти та препарати комплексної дії). 3
56. Класифікація пестицидів за хімічним складом. Гігієнічна класифікація пестицидів.
57. Гігієнічна регламентація застосування пестицидів.
58. Методи захисту сільськогосподарських культур від шкідливих організмів та

- оцінка ефективності заходів із захисту рослин.
59. Основні критерії ефективності заходів по захисту рослин. Біологічна, господарська та економічна ефективність.
 60. Джерела і причини забруднення навколишнього середовища пестицидами.
 61. Резистентність шкідливих організмів до пестицидів і шляхи запобігання їй.
 62. Токсичність пестицидів, поняття про токсикологію. Фактори, що впливають на токсичність пестицидів.
 63. Способи застосування пестицидів та їх фізико-хімічні основи. Препаративні форми препаратів.
 64. Проблема якості продукції і стандартизація. Категорії стандартів.
 65. Форми вираження оцінки показників якості. Поняття про метрологію.
 66. Методи визначення показників якості продукції рослинництва. Класифікація показників якості продукції.
 67. Міжнародна система стандартизації ISO. Основні задачі та функції.
 68. Стандартизація продукції рослинництва. Стандарти на насіння сільськогосподарських культур.

8. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базалій В.В., Лавриненко Ю.О., Зінченко О. І. Рослинництво: підручник. Херсон: Грінь, 2015. 461 с.
2. Білявський Г.О. та ін. Основи екології: Підручник /Г.О. Білявський, Р.С. Фурдуй, І.Ю. Костіков. К.: Либідь, 2004. 408 с.
3. Вдосконалення режимів зрошення сої в Південному регіоні України / Вожегова Р.А., Морозов В.В., Писаренко П.В., Булигін Д.О. Херсон: Вид-во «ЛТ-ОФІС», 2014. – 166 с.
4. Визначник симптомів нестачі чи надлишку елементів живлення за зовнішніми ознаками рослин: Посібник / [Вожегова Р.А., Філіп'єв І.Л., Димов О.М., Гамаюнова В.В.]. Херсон: Айлант, 2013. 92 с.
5. Вожегова Р.А., Булигін С.Ю., Лавриненко Ю.О., Коковіхін С.В., Писаренко П.В., Найдьонов В.Г. Математичне та комп'ютерне моделювання продуктивності рослин і водного режиму ґрунту в умовах зрошення півдня України: монографія. Херсон: Айлант, 2013. 248 с.
6. Вожегова Р.А., Морозов О.В., Малярчук М.П., Біднина І.О., Козирєв В.В. та ін. Рациональне використання зрошуваних та вилучених зі зрошення земель півдня України. Серія: ефективне використання зрошуваних земель, Херсон: Грінь Д.С., 2015. 184 с.
7. Вожегова Р.А., Писаренко П.В., Біляєва І.М., Лавриненко Ю.О., коковіхін С.В., Малярчук М.П. та ін. Наукове обґрунтування та практична реалізація режимів зрошення сільськогосподарських культур. Херсон: Грінь д.С., 2015. 220 с.
8. Вожегова Р.А., Рябчун В.К., Боровик В.О., Степанов Ю.О., Малярчук М.П., Лавриненко Ю.О., Біляєва І.М. Широкий уніфікований класифікатор – довідник роду *Gossypium hirsutum* (L.). Херсон: Грінь д.С., 2015. 48 с.
9. Голобородько С.П., Сахно Г.В. Еспарцет: науковий огляд. – Херсон: Айлант, 2013. – 216 с.
10. Гордієнко В.П. Землеробство. К.: Вища школа, 1991 268 с.

11. Грановська Л.М. Економіка природокористування: навчальний посібник /Л.М. Грановська, Р.А. Кисельова, В.В. Дудченко. - Херсон: Гринь Д.С., 2014. 308с.
12. Гусев М.Г., Коковіхін С.В., Пелех І.Я. Ріпак – перспективна кормова й олійна культура на півдні України: Монографія / За ред. проф. М.Г. Гусева. – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2011. – 208 с
13. Загальне землеробство: Підручник / За ред. В.О. Єщенка. К.: Вища освіта, 2004 336 с.
14. Запольський А.К., Салюк А.І. Основи екології: Підручник /За ред. К.М. Ситника. – К.: Вища школа, 2003. 358 с.
15. Землі Інгулецької зрошувальної системи: стан та ефективне використання: За наук. ред.: В.О. Ушкаренко, Р.А.Вожегової. – К.: Аграр. наука, 2010. 352 с.
16. Зінченко О.І. Кормовиробництво. К.: Вища школа, 1994. 440 с.
17. Інтенсивні технології вирощування сої в умовах зрошення півдня України: монографія / Вожегова Р.А., Найдьонов В.О., Мельник М.А. Херсон: Гринь Д.С., 2015. – 176 с.
18. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо стану ґрунтів рисових зрошувальних систем Херсонської області. Інформаційно-аналітичні матеріали до обласної програми Стратегія забезпечення мінеральними добривами на період до 2015 року». Серія: Охорона ґрунтів / За ред. д.с.-г.н. Морозова О.В. Херсон, 2013. 31 с.
19. Кравченко М.С., Царенко О.М., Міщенко Ю.Г. та ін. Практикум із землеробства (навчальний посібник). К.: Мета, 2003 320 с.
20. Кукурудза на зрошуваних землях: Монографія / [Лавриненко Ю.О., Вожегова Р.А., Коковіхін С.В. та ін.]. Херсон: Айлант, 2011. 468 с.
21. Лавриненко Ю.О., Вожегова Р.А., Коковіхін С.В., Писаренко П.В., Найдьонов В.Г. Михайленко І.В. Кукурудза на зрошуваних землях півдня України: Монографія. – Херсон: Айлант, 2012. 468 с.
22. Лихочвор В.В. Рослинництво. Технологія вирощування сільськогосподарських культур. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 808 с.
23. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф. Рослинництво. Сучасні інтенсивні технології вирощування основних польових культур. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. 730 с.
24. Макаренко П.С. Лучне і польове кормовиробництво: навчальне видання. Вінниця: ФОП Данилюк В.Г., 2008. 548 с.
25. Малярчук М.П. Формування систем основного обробітку ґрунту в агробіогеоценозах на меліорованих землях Південної Посушливої і Сухостепової ґрунтово-екологічних підзон України / М.П. Малярчук, Р.А. Вожегова, О.Є. Марковська. Херсон: Айлант, 2012. 180с.
26. Математичне та комп'ютерне моделювання продуктивності рослин і водного режиму ґрунту в умовах зрошення півдня України: Монографія / [Вожегова Р.А., Булигін С.Ю., Лавриненко Ю.О., Коковіхін С.В., Писаренко П.В., Найдьонов В.Г.]. Херсон: Айлант, 2013. 248 с.
27. Меліорація води і агроландшафтів в басейні р. Інгулець: Монографія / За наук. ред.: член.-кор. НААНУВ.А. Сташука, В.В. Морозова, М.М. Ладики. Херсон: Вид-во «Айлант», 2010. 329 с.
28. Методика польових і лабораторних досліджень на зрошуваних землях / За ред. Р.А. Вожегової. Херсон: Гринь Д.С., 2014. 286 с.
29. Методика польового дослідження (Зрошуване землеробство) / Ушкаренко В.О., Вожегова Р.А., Голобородько С.П., Коковіхін С.В. Херсон: Гринь Д.С., 2014. 448 с.
30. Наукове обґрунтування та практична реалізація режимів зрошення с.-г.

культур з врахуванням природних та господарсько-екологічних чинників / Р.А. Вожегова, П.В. Писаренко, І.М. Біляєва [та ін.]. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 220 с.

31. Наукове обґрунтування технології вирощування кукурудзи при краплинному способі поливу: монографія / Лавриненко Ю.О., Рубан В.Б., Михаленко І.В. – Херсон: Айлант, 2014. 198 с.

32. Наукові основи планування та управління режимами зрошення сільськогосподарських культур в умовах півдня України: навчальний посібник / [колектив авторів] Херсон: Айлант, 2014. 165 с.

33. Оптимізація систем кормовиробництва в Південному Степу України: науково-методичний посібник / [Петриченко В.Ф., Вожегова Р.А., Голобородько С.П. та ін.]. Херсон: Айлант, 2013. 156 с.

34. Орлюк А.П. Генетика пшениці з основами селекції: Монографія. / А.П. Орлюк Херсон: Айлант, 2012. 436 с.

35. Патика В.П., Тараріко О.Г. Агроекологічний моніторинг та паспортизація сільськогосподарських земель. К.: Фітосоціоцентр, 2002. 296 с.

36. Петриченко В.Ф. Оптимізація систем кормовиробництва в Південному Степу України / В.Ф. Петриченко, Р.А. Вожегова, С.П. Голобородько, Г.В. Сахно, В.Г. Найденов, О.М. Димов, С.О. Заєць, Г.П. Квітко, Н.Я. Гетман, Р.М. Василенко, Н.М. Гальченко, О.Л. Дубинський, Л.І. Петричук // Науково-методичне видання. Херсон: Айлант, 2013. 155 с.

37. Петриченко В.Ф., Панасюк Я.Я. Сучасні системи землеробства України – Вінниця, 2009. 256 с.

38. Рациональне використання зрошуваних та вилучених зі зрошення земель півдня України / Р.А. Вожегова, М.П. Малярчук, О.В. Морозов, І.О. Біднина, В.В. Козирев та ін. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 184 с.

39. Ресурсоощадні технології вирощування люцерни на насіння в південному степу України: Науково – методичний посібник / [Вожегова Р.А., Сахно Г.В., Булигін С.Ю. та ін.]. – Херсон: Айлант, 2012. 130 с.

40. Родючість, продуктивність та ефективність використання ґрунтів рисових зрошуваних систем України: Монографія / [Костяк М.М., Мельник М.А., Пелих В.Г., Вожегова Р.А. та ін.]. Херсон, 2012. 208 с.

41. Системи землеробства на зрошуваних землях України / За наук. ред. Р.А. Вожегової. К.: Аграрна наука, 2014. 360 с.

42. Системи інформаційної підтримки управлінських рішень для розробки комплексу ґрунтозахисних заходів на зрошуваних землях: монографія / Вожегова Р.А., Бояркіна Л.В. Херсон: Грінь Д.С., 2014. 172 с.

43. Слюсар І.Т., Вергунов В.А., Гаврилюк М.М. Луківництво з основами насінництва. К.: Аграрна наука, 2001.

44. Статистичний аналіз результатів польових дослідів у землеробстві: Монографія / [Ушкаренко В.О., Вожегова Р.А., Голобородько С.П., Коковіхін С.В.]. Херсон: Айлант, 2013. – 378 с.

45. Технології вирощування сільськогосподарських культур за краплинного зрошення // За ред. М.І. Ромащенко. ІВПіМ НААН, 2015. 360 с.

46. Управління еколого-безпечними, водозберігаючими та економічно обґрунтованими режимами зрошення у різних еколого-агромеліоративних умовах південного степу України: Монографія / [Шашук В.А., Розгон В.А., Вожегова Р.А. та ін.]. Херсон, 2011. 172 с.